

Metodika k nastavování pravidel používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve střediscích výchovné péče

Praha, duben 2026

Obsah

Úvod.....	3
1. Právní rámec a základní principy	5
1.1. Konkrétní ustanovení použitelná k tvorbě pravidel	6
1.2. Základní principy pravidel	7
2. Omezení používání a možnosti odebrání	9
2.1. Základní postup při porušování pravidel používání	10
2.2. Postup při dočasném odebrání	10
2.3. Postup při opakovaném porušování pravidel používání	11
3. Příklady nesprávných postupů omezování nebo odebírání	13
3.1. Odebírání na základě opatření ve výchově	13
3.2. Nabíjení výhradně přes noc na vychovatelně	13
3.3. Odevzdávání na základě písemných dohod mezi zařízením a dětmi.....	13
Závěr	15
Další zdroje	16

Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“ či „ministerstvo“) vydalo v únoru 2026 [Metodiku k nastavování pravidel používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení ve školách](#). Publikovaná metodika je sice určena školám a školským zařízením, s ohledem na specifické postavení a povahu činnosti je však pro školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a střediska výchovné péče (dále jen „zařízení“) použitelná jen v omezeném rozsahu. **Ministerstvo proto vydává samostatnou metodiku, která reflektuje právní rámec, zvláštní postavení dětí v zařízeních a každodenní praxi těchto zařízení.**

Metodika se zaměřuje především na mobilní telefony, které v praxi představují nejčastěji řešené elektronické zařízení. Obdobné závěry lze přiměřeně vztáhnout i na jiná elektronická zařízení, která dítě používá samostatně (např. tablet, notebook nebo chytré hodinky), a to vždy s ohledem na jejich konkrétní funkce, způsob používání a míru rizika.

Hlavní činnost zařízení spočívá především ve výchovném působení a poskytování preventivně výchovné a náhradní výchovné péče. Děti zde realizují svůj každodenní život, budují a udržují sociální a rodinné vztahy, stávají se součástí místních i distančních komunit, účastní se vzdělávacích, terapeutických, zájmových a volnočasových aktivit, ale také zde tráví běžný neorganizovaný čas.

Mobilní telefony a jiná elektronická zařízení jsou dnes běžnou součástí každodenního života a pro děti v zařízeních často představují důležitý prostředek komunikace a udržování kontaktu s rodinou a blízkými osobami. Současně s rozvojem digitálních technologií však přichází i řada rizik, která mohou nevhodným používáním těchto zařízení vznikat a která je nezbytné vnímat a řešit.

Právě z tohoto důvodu by **součástí přípravy dětí na samostatný život měla být také přirozená a průběžná edukace** v oblasti bezpečného a odpovědného používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení a fungování v online prostředí, včetně schopnosti rozpoznávat jeho nástrahy a chránit se před nimi. Jde o dlouhodobý a náročný proces, který spočívá v hledání rovnováhy mezi ochranou dítěte a respektováním jeho práv, mezi podporou jeho soukromého života, zájmů a vztahů a mezi předcházením rizikům spojeným s nevhodným používáním digitálních technologií.

Tuto rovnováhu není žádoucí nastavovat pomocí plošných a mechanických omezení, ale především prostřednictvím výchovného působení, srozumitelně formulovaných pravidel a individuální práce s dětmi. Důraz je přitom kladen na **přiměřenou regulaci používání zařízení** a na jasné rozlišování mezi běžnými režimovými omezeními a výjimečnými zásahy v situacích, kdy je ohrožena bezpečnost, zdraví nebo výchovné působení zařízení.

V tomto východisku má své místo také **smysluplné zapojení dětí do tvorby, vyhodnocování a revize pravidel**. To představuje způsob, jak propojit jasné nastavená pravidla s jejich výchovným účinkem a s posilováním odpovědnosti dětí. Smysluplné zapojení dětí znamená, že děti dostávají srozumitelné a věku přiměřené informace o tom, proč se pravidla přijímají, mají bezpečný prostor vyjádřit svůj názor a jejich názorům je věnována náležitá pozornost odpovídající jejich věku a rozumové a emoční vyspělosti. Součástí tohoto procesu je také zpětná vazba ze strany zařízení o tom, jak byly podněty dětí zohledněny. Zapojení dětí do nastavování pravidel však neznamená, že by děti pravidla určovaly samy. Konečná odpovědnost za jejich soulad se zákonem, bezpečností a účelem zařízení zůstává vždy na straně zařízení.

Smyslem této metodiky je poskytnout zařízením oporu při nastavování a uplatňování pravidel používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení tak, aby byla v souladu s právními předpisy, přiměřená, srozumitelná a výchovně smysluplná a aby přispívala k bezpečnému, důstojnému a funkčnímu prostředí zařízení.

V této metodice jsou používány jak pojmy „digitální technologie“, tak formulace „mobilní telefony a jiná elektronická zařízení“, případně „zařízení“. Pojem „digitální technologie“ slouží jako širší zastřešující označení, zatímco spojení „mobilní telefony a jiná elektronická zařízení“, případně „zařízení“ jsou užívána tam, kde je vhodné výslovně zdůraznit, že jde zejména o mobilní telefony a další zařízení, která děti samostatně používají. Pro sjednocení terminologie metodika dále používá pojem „zaměstnanci zařízení“, kterým se rozumějí pedagogičtí pracovníci i další zaměstnanci zařízení, kteří se podílejí na péči o děti a na uplatňování pravidel.

1. Právní rámec a základní principy

- § Základním a pro tuto metodiku klíčovým právním předpisem je zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. Jde o zvláštní právní úpravu, která vymezuje účel zařízení a středisek, základní práva a povinnosti dětí a pravomoci zařízení, a současně zdůrazňuje, že s dítětem musí být zacházeno v jeho zájmu a s ohledem na jeho věk, potřeby a zdravý osobnostní vývoj a podporu vztahů s rodinou.
- § Pro účely této metodiky jsou z tohoto zákona zvlášť významná zejména ustanovení § 1, § 2 odst. 14, § 20 odst. 2, § 21 a § 23 odst. 1 písm. g). Ustanovení § 1 vymezuje účel a poslání zařízení a středisek a zdůrazňuje ochranu práv dítěte, jeho zdravého vývoje, vzdělávání a aktivní účasti ve společnosti. Ustanovení § 2 odst. 14 pak stanoví, že podrobnosti organizace výchovně vzdělávací činnosti a způsoby uplatňování práv a povinností dítěte upravuje vnitřní řád zařízení, který je proto základním právním rámcem i pro pravidla používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení.
- § Z hlediska každodenní praxe zařízení je zásadní také § 20 odst. 2 zákona č. 109/2002 Sb., který upravuje povinnosti dítěte. Právě z těchto povinností vychází možnost zařízení nastavovat pravidla pro používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení, protože dítě je povinno dodržovat pořádek a kázeň, plnit pokyny zaměstnanců zařízení, respektovat ustanovení vnitřního řádu a řídit se pokyny k ochraně bezpečnosti a zdraví. Metodika proto nestaví zvláštní „digitální režim“ vedle zákona, ale vychází z toho, že používání mobilního telefonu a jiných elektronických zařízení je třeba posuzovat v rámci obecných práv a povinností dítěte při pobytu v zařízení.
- § Na porušení těchto povinností navazuje § 21 zákona č. 109/2002 Sb., který upravuje opatření ve výchově. Toto ustanovení je pro metodiku zásadní proto, že představuje jediný zákonný režim, kterým lze reagovat na prokázané porušení povinností dítěte; metodika z něj vychází v celé části věnované rozlišování mezi běžným omezením používání zařízení, opatřeními ve výchově a dočasným odebráním telefonu či jiného elektronického zařízení. Současně z toho plyne, že samotné omezení používání mobilního telefonu nebo jeho odebrání nelze bez dalšího chápat jako samostatné opatření ve výchově, pokud zákon takový následek výslovně nestanoví.
- § Vedle toho je pro tuto metodiku významný také § 23 odst. 1 písm. g) zákona č. 109/2002 Sb., který zakládá pravomoc ředitele převzít od dítěte do dočasné úschovy cenné předměty a předměty ohrožující výchovu, zdraví nebo bezpečnost. Toto ustanovení tvoří právní základ pro situace, kdy používání mobilního telefonu nebo jiného elektronického zařízení překročí rámec běžného porušení pravidel a v konkrétních okolnostech začne bezprostředně nebo závažně ohrožovat dítě, jiné osoby nebo výchovné působení zařízení. Právě odlišení tohoto mimořádného režimu od běžné regulace používání zařízení a od opatření ve výchově patří k hlavním cílům celé metodiky.
- § Dalším klíčovým předpisem je vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, která rozpracovává organizaci a podmínky provozu zařízení, zajišťování pořádku a bezpečnosti a obsah vnitřního řádu zařízení. Pro tuto metodiku je významná zejména tím, že

upravuje vzorový vnitřní řád zařízení v § 16 a potvrzuje, že právě vnitřní řád je základním nástrojem, do něhož mají být pravidla používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení promítnuta.

- § Ve vztahu ke střediskům výchovné péče je relevantní také vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče, ve znění pozdějších předpisů. Ta upravuje obsah a rozsah péče, organizaci a podmínky provozu střediska a zároveň stanoví vzorový vnitřní řád střediska v § 11. Pro účely metodiky je významná zejména proto, že potvrzuje zvláštní postavení středisek a potřebu zohlednit jejich odlišný režim oproti zařízením pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.
- § Obecný rámec školství a školských zařízení poskytuje také zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, a to zejména tam, kde metodika pracuje s obecným pojetím práv a povinností dítěte v prostředí školských zařízení a s jeho právem vyjadřovat se k rozhodnutím, která se jej týkají. Pro tuto metodiku jsou relevantní především § 21 a § 22 školského zákona, které upravují práva a povinnosti dětí, žáků a studentů a podporují participativní přístup k tvorbě a vyhodnocování pravidel.
- § Mezinárodněprávním východiskem metodiky je Úmluva o právech dítěte, zejména čl. 12, který zakotvuje právo dítěte svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, a čl. 16, který chrání soukromý a rodinný život dítěte, jeho obydlí a korespondenci. Tyto články jsou podstatné jak pro otázku smysluplné participace dětí na nastavování pravidel, tak pro posuzování přiměřenosti zásahů do soukromí a osobních věcí dítěte, včetně jeho komunikačních prostředků.
- § V některých otázkách metodika podpůrně vychází také ze zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zejména z obecné ochrany vlastnického práva a oprávnění vlastníka věc držet, užívat a nakládat s ní. Ve vztahu k mobilním telefonům a jiným elektronickým zařízením je tím vyjádřeno, že dítě může být vlastníkem nebo oprávněným uživatelem takové věci, aniž by to samo o sobě zakládalo důvod k jejímu omezení nebo odebrání. Pro tuto metodiku je významný zejména § 1012 občanského zákoníku.

1.1. Konkrétní ustanovení použitelná k tvorbě pravidel

- § Dítě může mít u sebe mobilní telefon nebo jiné elektronické zařízení jako osobní věc denní potřeby, a to buď jako vlastník, nebo jako oprávněný uživatel. Samotné držení takového zařízení není v zařízení vyloučeno; jeho používání však není neomezené a musí být v souladu s pravidly zařízení, s pokyny zaměstnanců a s právy ostatních dětí a zaměstnanců.
- § Současně je třeba respektovat právo dítěte na ochranu soukromého a rodinného života a osobní komunikace. Mobilní telefon a jiná elektronická zařízení proto nelze chápat pouze jako volnočasový předmět, ale i jako prostředek kontaktu s rodinou, blízkými osobami a širším sociálním okolím dítěte; zásahy do jejich používání musí být vždy přiměřené a odůvodněné.
- § Dítě je povinno dodržovat pořádek a kázeň, plnit pokyny zaměstnanců zařízení, dodržovat ustanovení vnitřního řádu, předpisy a pokyny k ochraně bezpečnosti a zdraví. Porušení těchto povinností se posuzuje v rámci obecného režimu práv a povinností dítěte; pravidla pro používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení proto nenastavují samostatný sankční režim.
- § Mobilní telefon ani jiné elektronické zařízení nejsou samy o sobě předmětem ohrožujícím výchovu, zdraví nebo bezpečnost. Takovým předmětem se mohou stát teprve v konkrétní

situaci, zejména v souvislosti s konkrétním chováním dítěte nebo konkrétním způsobem jejich používání; teprve tehdy může přicházet v úvahu postup podle režimu dočasné úschovy.

- § Právo dítěte na kontakt s rodinou a právo zákonných zástupců udržovat kontakt s dítětem představují významné východisko při nastavování pravidel. Pravidla nemají dítě od rodiny izolovat ani bezdůvodně přerušovat jeho kontakt s blízkými osobami; jejich účelem je ochrana dítěte, ostatních osob a řádného chodu zařízení.
- § Ředitel/ka zařízení může v zájmu úspěšné výchovy převzít od dítěte do dočasné úschovy cenné předměty a předměty ohrožující výchovu, zdraví nebo bezpečnost. Tento postup má mimořádný charakter a nelze jej zaměňovat s běžnou regulací aktivního používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení v každodenním provozu zařízení.
- § Dítě, které je schopno formulovat své názory, má právo je vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, včetně tvorby, vyhodnocování a revize pravidel používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení. Smysluplné zapojení dítěte znamená možnost porozumět pravidlům, vyjádřit se k nim a získat zpětnou vazbu o tom, jak byly jeho názory zohledněny.

- I Zařízení by mělo podporovat rozvoj odpovědnosti dítěte a jeho přípravu na samostatný život, včetně vedení k bezpečnému, přiměřenému a odpovědnému používání digitálních technologií; používání mobilního telefonu a jiných elektronických zařízení tak není pouze otázkou zákazu či omezení.

1.2. Základní principy pravidel

- I **Pravidla pro používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení musí vycházet z poslání zařízení**, kterým je zajištění výchovy, bezpečí, podpory zdravého osobnostního vývoje dítěte a jeho přípravu na samostatný život. Jejich cílem nemá být plošná restrikce ani mechanická kontrola, ale vytvoření bezpečného, důstojného a výchovně funkčního prostředí, které podporuje odpovědné zacházení s digitálními technologiemi a respekt k právům ostatních dětí i zaměstnanců zařízení.

Z těchto východisek vyplývají následující základní principy:

- § **Mobilní telefon a jiná elektronická zařízení mohou být ve vlastnictví dítěte**, popřípadě jiné osoby, která je dítěti svěřila k užívání. Dítě s nimi může nakládat podle svého uvážení, pokud tím nepřekračuje hranice stanovené právními předpisy, vnitřním řádem zařízení a právy ostatních osob.
- § **Výchozím stavem je možnost dítěte mít zařízení u sebe a používat je.** Omezení používání musí být vždy odůvodněno konkrétním legitimním cílem, zejména ochranou práv ostatních osob, bezpečností, zajištěním vzdělávací, výchovné, terapeutické nebo režimové činnosti či řádným chodem zařízení.
- § **Omezování používání mobilního telefonu a jiných elektronických zařízení nesmí sloužit jako prostředek kázeňského postihu.** Porušení povinností dítěte se řeší prostřednictvím zákonných nástrojů; tím však není vyloučeno běžné omezení aktivního používání zařízení v situacích, kdy je to potřebné pro řádný chod zařízení nebo ochranu práv a bezpečí ostatních.

- I Zásadní je odborné uvážení zaměstnanců zařízení,** kteří jsou povinni vyhodnocovat konkrétní situaci individuálně, s ohledem na nejlepší zájem dítěte, ochranu práv ostatních osob a účel zařízení. Cílem není nahradit odborné posouzení mechanickým pravidlem, ale poskytnout rámec, v němž lze rozhodování činit přiměřeně, předvídatelně a obhajitelně.
- I Dočasné fyzické odebrání zařízení představuje samostatnou a výjimečnou kategorii zásahu.** Přichází v úvahu pouze tehdy, je-li to nezbytné k bezprostřední ochraně dítěte nebo jiných osob, a pouze na nezbytně nutnou dobu; každý takový zásah musí vycházet z konkrétních okolností případu a být přiměřený sledovanému cíli.
- I Nepřípustný je takový zákaz nebo omezení používání zařízení, který se bez rozlišení vztahuje na všechny děti nebo na celou skupinu,** aniž by vycházel z konkrétních výchovných, bezpečnostních nebo terapeutických důvodů. Obecněji formulované omezení lze připustit pouze výjimečně, zejména v mimořádných situacích nebo ve vazbě na konkrétní čas, místo či činnost, a jen tehdy, je-li řádně odůvodněné, časově nebo místně omezené a přiměřené sledovanému cíli.

§ Pravidla pro používání mobilních telefonů a dalších elektronických zařízení musí mít oporu ve vnitřním řádu zařízení. Jiný interní dokument může sloužit pouze k jejich bližšímu vysvětlení nebo zpřístupnění různým adresátům, nikoli jako samostatný právní základ pro omezení nebo odebrání zařízení.

D Pravidla by měla být nastavována se smysluplným zapojením dětí. Děti by měly mít možnost pravidlům porozumět, vyjádřit se k nim, navrhnout jejich úpravy a získat zpětnou vazbu o tom, jak byly jejich názory zohledněny; takto společně připravená a pochopená pravidla jsou v praxi účinnějším nástrojem než pravidla stanovená jednostranně.

2. Omezení používání a možnosti odebrání

§ Pravidla pro používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení musí mít oporu ve vnitřním řádu zařízení; jiný interní dokument může sloužit pouze k jejich bližšímu vysvětlení nebo zpřístupnění různým adresátům.

I Pravidla ve vnitřním řádu mají být formulována srozumitelně a přehledně tak, aby z nich bylo zřejmé, jaká pravidla platí a jak se uplatňují v praxi; při jejich vysvětlování dětem je vhodné volit věku přiměřenou a srozumitelnou formu.

I V prostředí zařízení je nezbytné rozlišovat mezi běžným omezením používání mobilního telefonu a jiných elektronických zařízení a jejich dočasným fyzickým odebráním:

- **Omezení používání** představuje režimové nebo organizační opatření, při němž zařízení zůstává u dítěte a je omezen pouze způsob nebo doba jeho aktivního používání.
- **Odebrání zařízení** je samostatnou a výjimečnou kategorií zásahu, která přichází v úvahu pouze tehdy, je-li to nezbytné k bezprostřední ochraně dítěte nebo jiných osob.

Zařízení smí rámci zajištění řádného chodu rodinné nebo výchovné skupiny omezit jejich aktivní používání ze strany dítěte v případech, kdy je jejich používání v rozporu s vnitřním řádem zařízení nebo narušuje provoz, bezpečnost či probíhající činnost.

Typicky půjde o:

- **vzdělávání** (cílem je eliminovat rušivé vlivy a zajistit dítěti podmínky pro koncentraci v době vyučování, doučování nebo přípravy do školy);
- **stravování** (cílem je podpořit sociální interakci, vznik správných stravovacích návyků a kultury stolování);
- **individuální a skupinové organizované aktivity, komunitní nebo terapeutické činnosti** (cílem je eliminovat rušivé vlivy a podpořit dosažení zamýšleného efektu aktivity);

I spánek a čas před spaním (cílem je zajistit podmínky pro dostatečnou spánkovou hygienu a nerušený odpočinek ostatních dětí).

I V takových situacích může zaměstnanec zařízení dítě požádat, aby mobilní telefon nebo jiné elektronické zařízení dočasně nepoužívalo, aniž by bylo nutné přistoupit k jeho fyzickému převzetí do úschovy. Tento postup vychází z povinnosti dítěte dodržovat pořádek a kázeň, plnit pokyny zaměstnanců zařízení a dodržovat ustanovení vnitřního řádu zařízení. Půjde přitom o běžnou součást výchovného působení a společného nastavování podmínek pro zajištění bezproblémového soužití dětí i dospělých.

I Forma omezení spočívá zpravidla v požadavku na vypnutí, úplné ztlumení nebo jiné přiměřené technické omezení používání mobilního telefonu a jiných elektronických zařízení, například dočasné vypnutí zvuku, vibrací nebo omezení připojení, pokud je to v konkrétní situaci nezbytné a přiměřené sledovanému cíli. Takové omezení však nesmí být fakticky ekvivalentní odebrání zařízení; po dítěti proto nelze bez dalšího požadovat, aby mobilní

telefon nebo jiné elektronické zařízení odkládalo mimo svůj pokoj nebo mimo svůj dosah. Zásadní je, že zařízení i během tohoto omezení zůstává u dítěte, například v kapse, v pokoji nebo na jiném místě podle jeho uvážení, a nedochází k jeho plošnému odebrání zaměstnancem ani k jeho ukládání na předem určené místo.

2.1. Základní postup při porušování pravidel používání

I V případech, kdy dítě nedodržuje stanovená pravidla a mobilní telefon nebo jiné elektronické zařízení aktivně používá i v době, kdy to vnitřní řád zařízení nepřipouští, je na místě postupovat přiměřeně a v návaznosti na principy uvedené v předchozích kapitolách, zejména s důrazem na výchovné působení a individuální posouzení situace:

- o **působení vztahem** – primárním krokem by měla být snaha zaměstnanců zařízení působit na dítě prostřednictvím vzájemného vztahu, vysvětlování důvodů stanovených omezení a smyslu jejich dodržování; přímé mocenské příkazy nebo hrozby sankcí nebývají z dlouhodobého hlediska efektivní a neměly by být prvním ani automatickým řešením;
- o **opatření ve výchově** – pokud dítě pravidla i přes opakované výzvy a výchovné působení soustavně nerespektuje, může tím dojít k porušení jeho povinností. Za splnění zákonných podmínek pak lze reagovat uložením některého z opatření ve výchově; tato opatření představují samostatný režim a nelze je nahrazovat nebo obcházet pouhým omezením používání mobilního telefonu nebo jiných elektronických zařízení.

I Pokud postupy popsané v předchozí části nevedou k nápravě a dítě používá mobilní telefon nebo jiné elektronické zařízení způsobem, který je v rozporu s vnitřním řádem zařízení nebo právními předpisy a dosahuje vyšší závažnosti, situace se dostává mimo rámec běžného omezování používání. V takových případech může mobilní telefon nebo jiné elektronické zařízení představovat předmět, který v konkrétní situaci ohrožuje výchovu, zdraví nebo bezpečnost, a může být odebrán.

2.2. Postup při dočasném odebrání

I Důvody pro převzetí mobilního telefonu nebo jiného elektronického zařízení do dočasné úschovy se musí vždy opírat o konkrétní chování dítěte v daném čase a situaci. V praxi se typicky může jednat zejména o následující případy:

- o **závažné ohrožení zdraví nebo zdravého vývoje dítěte nebo ostatních osob**; například pokud dítě i přes opakovaná upozornění a snahu o výchovné působení extrémně narušuje noční klid používáním zařízení, v noci nespí a v důsledku toho u něj dochází k fyzickému vyčerpání a neschopnosti fungovat ve škole;
- o **závislostní chování**; například pokud dítě není schopno používání mobilního telefonu nebo jiných elektronických zařízení účinně regulovat, jejich užívání jej reálně poškozuje a běžné pedagogické působení nevede ke změně chování, zejména je-li dítě současně v péči odborníka a používáním zařízení porušuje stanovený léčebný režim;

- **závažné ohrožení bezpečnosti nebo výchovy;** například pokud dítě prostřednictvím mobilního telefonu nebo jiných elektronických zařízení páchá nebo je vystaveno jednání s trestněprávním přesahem, typicky navazování kontaktů se sexuálními predátory, distribuci drog, kyberšikaně nebo pořizování intimních materiálů.

I O dočasném odebrání mobilního telefonu nebo jiného elektronického zařízení se pořizuje písemný zápis. Ten by měl obsahovat zejména:

- identifikační údaje dítěte,
- důvod odebrání, včetně popisu konkrétního jednání dítěte, které k zásahu vedlo,
- stručný popis předchozích neúspěšných pokusů o regulaci používání zařízení,
- dobu, na kterou je zařízení dítěti odebráno, včetně určení okamžiku jeho vrácení,
- podpis a případné vyjádření ředitele, zaměstnance zařízení a dítěte.

I Zápis se následně zakládá do osobní dokumentace dítěte.

2.3. Postup při opakovaném porušování pravidel používání

I Také při formulaci pravidel pro používání mobilního telefonu a jiných elektronických zařízení u konkrétního dítěte a při nastavování navazujících opatření je třeba respektovat jeho právo vyjadřovat se k rozhodnutím, která se ho týkají, v rozsahu odpovídajícím jeho věku a vyspělosti. Cílem přitom nemá být pouze vynucení dodržování pravidel, ale především to, aby dítě pravidlům rozumělo, mohlo se k nim vyjádřit a postupně je přijímalo; tomu má odpovídat i individuální plánování práce s dítětem a jeho průběžné vyhodnocování.

I Dočasné odebrání mobilního telefonu nebo jiného elektronického zařízení samo o sobě nepředstavuje řešení problému, ale pouze krizové opatření sloužící k odvrácení bezprostředního ohrožení. Po takovém zásahu musí vždy následovat cílená pedagogická, případně psychologická práce zaměřená na příčiny chování dítěte a na posílení jeho schopnosti používání zařízení regulovat.

I Pokud důvody pro odebrání zařízení nejsou jednorázové, ale mají opakující se nebo dlouhodobý charakter, je vhodné, aby zařízení pro konkrétní dítě sestavilo individuální plán upravující používání mobilního telefonu nebo jiných elektronických zařízení, případně aby byla tato oblast systematicky zahrnuta do programu rozvoje osobnosti dítěte.

I Smyslem takového plánu je podpora rozvoje seberegulačních a ochranných mechanismů dítěte tak, aby bylo postupně schopno rizika spojená s používáním digitálních technologií rozpoznávat a zvládat samo. Nastavení plánu musí vždy vycházet z individuálních potřeb dítěte, jeho stupně vývoje, osobnostní vyzrálosti, rozumové a emoční vyspělosti, aktuálního psychického stavu a dalších relevantních okolností.

I Individuální plán umožňuje reagovat cíleně na situaci konkrétního dítěte, aniž by dopadal na děti, které jsou schopny mobilní telefon a jiná elektronická zařízení používat přiměřeně a bez obtíží. Zároveň poskytuje rámec pro transparentní a srozumitelné vysvětlování rozdílného nastavení pravidel, a to jak samotnému dítěti, tak ostatním dětem v zařízení.

D Individuální plán by měl zpravidla obsahovat:

- důvody jeho sestavení, tedy konkrétní okolnosti, pro které je nutné používání mobilního telefonu nebo jiných elektronických zařízení regulovat;
- fáze a míru omezení přístupu k zařízení, včetně popisu jednotlivých kroků a podmínek jejich uplatnění;
- dobu nebo intervaly přehodnocování nastavených opatření a kritéria pro jejich úpravu nebo ukončení.

Příklad použití individuálního plánu a jeho struktury v praxi:

Plán bylo nutné sestavit s ohledem na opakované používání mobilního telefonu v průběhu noci. Dítě telefon používalo způsobem, který rušil spánek ostatních dětí, pořizovalo jejich fotografie a nahrávky bez jejich souhlasu nebo vědomí. Cílem individuálního plánu je postupné vedení dítěte k bezpečné a samostatné regulaci používání mobilního telefonu, ochraně spánkového režimu a soukromí ostatních dětí při zachování přiměřeného kontaktu s rodinou.

Plán je rozdělen do čtyř navazujících fází. Přejít do další fáze je možný při splnění kritérií po dobu 7 dnů, vyhodnocení postupu v plánu se provádí v týdenním intervalu.

Fáze 1 (1. týden): odevzdání mobilního telefonu zaměstnanci ve 22:00, uložení do uzamčené skříňky zaměstnance, vyzvednutí u zaměstnance před odchodem do školy;

Fáze 2 (2. týden): uložení mobilního telefonu do uzamčené skříňky na pokoji ve 22:00, kontrola uložení nočním zaměstnancem;

Fáze 3 (3. týden): odložení mobilního telefonu ve 22:00 na viditelné místo v pokoji, bez uzamčení, možnost vizuální kontroly;

Fáze 4 (4. týden): bez omezení, při dodržování klidu po večeři a zákazu pořizování záznamů bez souhlasu.

3. Příklady nesprávných postupů omezování nebo odebírání

- I V praxi se objevují případy, kdy je používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení omezováno nebo jsou tato zařízení odebírána způsobem, který nemá dostatečnou oporu v právní úpravě nebo je v rozporu se základními principy uvedenými v této metodice. Tyto postupy mohou vést k nepřiměřeným zásahům do práv a chráněných zájmů dítěte a k nejednotné praxi mezi jednotlivými zařízeními. Následující části uvádějí nejčastější z těchto nesprávných postupů.

3.1. Odebírání na základě opatření ve výchově

§ Jako opatření ve výchově nelze zakázat používání mobilního telefonu nebo jiného elektronického zařízení ani jej odebrat.

- Porušování pravidel zařízení může za splnění zákonných podmínek vést k uložení některého z opatření ve výchově, například k odnětí nějaké výhody, tímto opatřením však není zákaz používání telefonu jako takového.
- Odebrání mobilního telefonu nebo jiného elektronického zařízení do úschovy, pokud v konkrétní situaci ohrožuje výchovu, zdraví nebo bezpečnost, má jiný právní základ a nesmí se zaměřovat s ukládáním opatření ve výchově.

- I Je nutné pamatovat na to, že mobil slouží i ke kontaktu dítěte s rodinou. Proto ho nelze obecně považovat jen za volnočasovou věc a nelze k němu takto plošně přistupovat.

3.2. Nabíjení výhradně přes noc na vychovatelně

§ Používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení nelze omezovat tím, že zařízení dětem umožní nabíjet tato zařízení pouze ve vyhrazeném čase a na vyhrazeném místě mimo jejich dosah.

- I Pravidla, která umožňují nabíjení mobilních telefonů například výhradně v nočních hodinách v prostorách vychovatelných, nejsou přípustná, pokud v důsledku neexistují jiné reálné možnosti, jak si dítě může mobilní telefon nabít. V takovém případě dochází k faktickému a plošnému omezení používání zařízení, které je v rozporu se zásadami přiměřenosti.
- I Pokud je motivem takových pravidel snaha zařízení zajistit bezpečné nabíjení prostřednictvím nepoškozených a technicky vyhovujících adaptérů, je vhodné, aby zařízení dětem umožnilo revizi jejich vlastních adaptérů nebo jim k nabíjení zapůjčovalo adaptéry zařízení, jejichž stav může lépe kontrolovat.

3.3. Odevzdávání na základě písemných dohod mezi zařízením a dětmi

§ Pravidla pro používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení musí mít oporu ve vnitřním řádu zařízení. Písemné dohody mezi zařízením a dítětem proto nemohou samy o sobě představovat právní základ pro omezování nebo odebírání těchto zařízení.

- I Písemné dokumenty, které mohou mít podobu dohod, individuálních plánů, souhlasů nebo seznámení s pravidly používání digitálních technologií, mohou sloužit jako podpůrný nástroj pro vysvětlení pravidel, připomenutí žádoucího chování nebo individuální práci s dítětem, případně jako předstupeň úpravy pravidel ve vnitřním řádu zařízení. Jejich účelem je podpora porozumění pravidlům a jejich dobrovolného respektování, nikoli nahrazování právní opory pravidel.
- I Při využívání těchto dokumentů má zařízení dbát na to, aby dítě obdrželo srozumitelné a věku přiměřené informace, mělo bezpečný prostor vyjádřit svůj názor, aby jeho názorům byla věnována náležitá pozornost a aby následně obdrželo zpětnou vazbu o tom, jak byly jeho podněty zohledněny.

§ Ani v těchto případech však písemná dohoda nemůže zakládat nové povinnosti dítěte nad rámec právních předpisů a vnitřního řádu zařízení ani nahrazovat rozhodování zařízení podle zákona. Porušení takové dohody samo o sobě nemůže být sankcionováno; význam dohody spočívá výhradně v její podpůrné a výchovné funkci.

Závěr

Tato metodika poskytuje školským zařízením pro výkon ústavní a ochranné výchovy a střediskům výchovné péče oporu v oblasti, která je v praxi citlivá, právně i výchovně náročná a současně stále významnější. Používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení zde nelze chápat pouze jako otázku omezení nebo zákazu, ale jako téma úzce související s ochranou práv dítěte, jeho bezpečím, udržováním kontaktu s rodinou a přípravou na samostatný život.

Přínos metodiky spočívá v nabídce srozumitelného rámce pro nastavování a uplatňování pravidel, která nejsou nahodilá ani pouze restriktivní, ale vycházejí z právní opory, principu přiměřenosti a jasného výchovného cíle. Metodika zároveň zdůrazňuje rozlišení mezi běžnou regulací používání zařízení, opatřeními ve výchově a výjimečnými zásahy v situacích ohrožení, čímž přispívá k větší právní jistotě a předvídatelnosti postupů v každodenní praxi zařízení.

Metodika podporuje přístup, v němž pravidla používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení nejsou pouze nástrojem kontroly, ale také prostředkem k rozvoji odpovědnosti, seberegulace a digitálních kompetencí dětí. Zároveň vytváří prostor pro individuální posouzení konkrétních situací a pro výchovné působení, které respektuje potřeby a práva dítěte.

V tomto smyslu může metodika přispět ke sjednocení postupů uvnitř jednotlivých zařízení, ke zvýšení srozumitelnosti a předvídatelnosti pravidel a k omezení nepřiměřených zásahů i nejednotné praxe. Jejím cílem je podpořit vytváření bezpečného, důstojného a výchovně funkčního prostředí, které děti systematicky vede k odpovědnému fungování v současném digitálním světě.

Další zdroje

ABBASI, Sára. *Meze omezení používání mobilních telefonů dětmi ve školských zařízeních pro výkon ústavní či ochranné výchovy*. **Právo a rodina**. Praha: Wolters Kluwer, 2024, roč. 26, č. 5, s. 14–19. ISSN 1212-866X.

COUNCIL OF EUROPE. *Guidelines for developing a National Children's Participation Strategy or a Participation Strategy within a National Children's Rights Strategy*. Strasbourg: Council of Europe, 2023. Dostupné z: <https://rm.coe.int/guidelines-for-developing-a-national-children-s-participation-strategy/1680abb33f>

COUNCIL OF EUROPE. *Listen – Act – Change: Council of Europe Handbook on children's participation*. Strasbourg: Council of Europe, 2020. Dostupné z: <https://rm.coe.int/publication-handbook-on-children-s-participation-eng/1680a14539>

HUB NA NÓG. *Participation Framework: National Framework for Children and Young People's Participation in Decision-making*. Dublin, 2021. Dostupné z: <https://hubnanog.ie/participation-framework/>

HUB NA NÓG. *Policy Makers*. Dublin: Hub na nÓg. Dostupné z: <https://hubnanog.ie/policy-makers/>

KONOPKOVÁ, Silvie. *Právo dítěte s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou na styk s rodiči a dalšími osobami*. Praha: Wolters Kluwer, 2024, 192 s. ISBN 978-80-286-0110-2.

LUNDY, Laura. *How To Write a Child-Friendly Document*. How to Child Rights series, 2022. Dostupné z: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/How-to-write-a-child-friendly-document.pdf>

SAVE THE CHILDREN'S RESOURCE CENTRE. *How To Write a Child-Friendly Document*. How to Child Rights series, 2022. Dostupné z: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/How-to-write-a-child-friendly-document.pdf>

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Odpověď na dotaz k používání mobilních telefonů ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy* [Dopis]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 5. června 2023. Sp. zn. 2296/2023/VOP/MJ. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/Skolska-zarizeni_CZ_el-verze.pdf

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy: Zpráva z návštěv zařízení 2022*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2022. 88 s. ISBN 978-80-7631-060-5